

شاستفاده از رویکرد بومگرا در طراحی محصولات

(عالیه قائم مقامیان)

(دانشگاه الزهرا)

alie_gh@yahoo.com

چکیده :

امروزه با صنعتی شدن جوامع و رشد روزافزون تولیدات صنعتی با مواد متنوع و گاه مخرب محیط زیست ، طراحی بوم گرا جهت تولید محصولات محافظ محیط زیست برای کاهش آسیب و الودگی های ناشی از ان ضروری است .

از مزایای قابل توجه در طراحی بوم گرا میتوان به حفظ محیط زیست و کارکرد مواد مناسب و بومی در تولیدات ، استفاده از صنایع دستی (نقوش و طرح ها)که به اشاعه فرهنگ و ارزش های بومی می انجامد ؛ تقویت اقتصاد روستا با به کارگیری صنایع دستی و محصولات بومی و به تبع ان کاهش وابستگی روستاییان به اشتغال کشاورزی و در امد منحصر به ان، دست یافت.

هدف از پژوهش پیش رو بررسی استفاده از توانمندی های بالقوه ی بومی (روستا) در دانش بومی ، ارزش های فرهنگی و نقش افراد جهت طراحی محصولات با رویکرد بومی میباشد.

روش مورد استفاده در گردآوری اطلاعات کتابخانه ای است.

از یافته های پژوهش میتوان به فواید طراحی بومی از جمله کاهش الودگی محیطی و تقویت توانایی های منطقه و رشد اقتصادی پایدار اشاره کرد .

بنابراین رویکرد طراحی بومی با به کارگیری توانایی های منطقه ای به ارتقای وضعیت اجتماعی – اقتصادی جامعه و حفظ محیط زیست می انجامد.

کلمات کلیدی : رویکرد بوم گرا – طراحی پایدار – حفظ محیط زیست

مقدمه :

در منظر پایداری: طراحی از صنعتی طراحی جوامع المللی بین شورای طبق تعریف

چرخه کل در آنها و سیستمهای پروسهها و خدمات محصولات، در وجهی چند کیفیتهای نهادن بنیان هدفش که است خلاقه فعالیتی طراحی، " و اقتصادی مبادلات در جدی و مهم فاکتوری بسیار و تکنولوژی نوآورانه کردن انسانی مرکزی فاکتور طراحی بنابراین . باشد می آنها زندگی " است فرهنگی

: با مسئولیت است ساختاری و عملکردی، سازمانی اقتصادی، روابط به دسترسی و کشف " دنبال به طراحی که کند می بیان شورا این

(جهانی اصول (زیست محیط حفظ و جهانی پایداری ارتقای -

(اجتماعی اصول (بازاریابان و تولیدکنندگان نهایی، استفاده گران و فردی انسانی، جوامع همه به سودمندی و آزادی دادن -

(فرهنگی اصول (شدن جهانی عین در فرهنگی تنوع از حفاظت -

. داشته باشد آنها پیچیدگی با منطقی ارتباط و بوده آنها پیچیدگی گویای که سیستم ها خدمات و محصولات به فرمهایی دادن -

با در نظر گرفتن معضل جهانی آلودگی ناشی از تولیدات محصولات با مواد نامناسب: پیشنهاد تحقیق به لزوم طراحی محصولات با استفاده از روش های طراحی پایدار رسیده است. پژوهش پیش رو به نتایج حاصل از استفاده از رویکرد طراحی پایدار، مواد و دانش بومی (روستا) و روش استفاده از آن، نظریات اقتصاد دانان از جمله مایکل پورتر در توصیف و بهبود شرایط اقتصادی جامعه ، روستا و نتایج مثبت حاصل از آن در حیطه اقتصادی ، اجتماعی- فرهنگی و محیط زیست پرداخته است .

پایدار طراحی تدابیر و معیارها

در طراحی اهمیت حائز معیارهای بتوان کلی بندی دسته یک در شاید .روبرو است متفاوتی های چالش با همواره جدید، محصول یک طراحی طراحی محیطی در و اجتماعی معیارهای مخصوصا میان در .نمود تقسیم و مالی محیطی اجتماعی، معیارهای :بخش سه به را محصول یک شامل فوق سه معیارهای از کدام هر بگیریم، نظر در سیستم یک عنوان به را طراحی محصول روند اگر .باشد می بحث قابل ایران کهن اشیای :بود خواهند زیر موارد

1. سیستم ورودی عنوان به اطلاعاتی
2. هستند اهمیت حائز هدف عنوان به که مواردی
3. طراحی بستر برای هایی چهارچوب و ضوابط
4. سیستم .ومخروجی از مواردی

:اجتماعی معیارهای

- (مفهومی جامعه نمادهای ، جامعه کار،(انسانی های سرمایه :ها ورودی -
- و نشاط سلامتی، ها، انسان و حیوانات حقوق رعایت رقابت، همکاری و سازی، پراکنده اثرگذاری، تنوع، :اهمیت حائز موارد -
- اجتماعی سرزندگی
- Total Beauty (کلی زیبایی،)، گذاری سرمایه سمت به اجتماع بازگشت Natural Capitalism طبیعی کاپیتالیسم :ها چارچوب -
- (مفاهیم و احساس، معانی ها، ارزش) اجتماعی -انسانی فشارهای :ها خروجی -

محیطی معیارهای

- (سازي بومي و محيط از قابل برداشت نمادهای انرژی، مواد،) طبیعی های سرمایه ها ورودی -
 - بومي انرژی رقابت، همکاری و سازی، پراکنده اثرگذاری، تنوع، اهمیت حائز موارد -
 - (زندگی ی چرخه آنالیز LCA یا Biomimicry شناسی سازه زیست ها چارچوب -
 - سمی مواد انرژی، و نابودی منابع،) آب و هوا به انتشار (طبیعی های سرمایه ها خروجی -
 - پیش را خدماتی و آینده طبع به گذاشته و سر پشت را مختلفی مراحل شود، می تولید که محصولی) غیره و خدمات محصولات، (تولید ارزش -
 - کرد تر طولانی و بهینه را محصول عمر دوره توان مراحل، می برخی تکرار با اما دارد رو
- تصویر ذهنی همچنین المانها این بودند اشیاء ساخت و طراحی در المانهای مؤثری رسوم و آداب و تقلید- سنت مدرن، علم حضور از پیش فرم و روش تولید متریا، کاربرد نظر از ندرت به محصولات دراز سالیان طی نتیجه در در . کردند می پر کرد می طراحی باید آنچه از را طراح بود نماد رساندن آن کمال به صنعتگری وظیفه و بودند شده نماد به تبدیل زمان خود آن در محصولات نتیجه در . کردند می تغییر ظاهر

اصول طراحی پایدار

ویلیام مک دونو (ماتریس توسعه پایدار تصویر ۱) و همکارانش بهمنظور ارائه معیارهای اخلاقی برای طراحی پایدار، اصولی را تحت عنوان 1996 در سال (راه حل های ارائه شده زمانی مؤثر خواهد بود که نوع بشر کوشش خود را برای تسلط بر طبیعت متوقف کند و 2000 «اصول هانوفر» ارائه دادند) بهجای آن به طبیعت به عنوان یک الگو نگاه کند. «اصول هانوفر» باتوجه به سه اصل مردم، محیطزیست، سود و بهره وری پایدار شکل میگیرد.

الف) اصول مرتبط با مردم

- با سهم شدن در علم و دانش، پیشرفت دائمی حاصل شود و ارتباط باز و گسترده بین همکاران، مشتریان، سازندگان و استفاده کنندگان شکل گیرد. این ویژگی مسئولیت اخلاقی را برای توسعه پایدار تقویت کرده و امکان ایجاد ارتباط بین فرایند طبیعی و فعالیت انسانی را فراهم خواهد کرد
- احترام مابین ماده و روح حفظ شود و به پیوستگی بین آگاهی مادی و معنوی اشیا و مکانها توجه شود
- مسئولیت عواقب تصمیمات طراحی در زمینه سعاد و زیست پذیری سیستم های طبیعی و همزیستی موردپذیرش قرار گیرد (ب) اصول مرتبط با محیطزیست
- همزیستی بشر و طبیعت همراه با حقوق هر کدام رعایت شود
- بر منابع انرژی طبیعی تکیه شود؛ جهان بشری باید مانند جهان زنده، نیروی ابدی خود را از نیروی ابدی خورشید دریافت کند و این انرژی را مؤثر و ایمن برای استفاده مسئولانه به کار برد.

- محدودیت های طراحی موردپذیرش قرار گیرد. هیچ چیز از ساخته های دست بشر برای همیشه نمیپاید و طراحی همه مشکلات را حل نمیکند. کسانی که برنامه ریزی میکنند یا چیزی را میسازند، باید درمقابل طبیعت فروتن و متواضع باشند و طبیعت را به مثابه یک مدل و الگو بپذیرند
- (پ) اصول مرتبط با سود و بهره وری پایدار
- درک «پیوستگی» با طبیعت که با مدیریت درست در ارتقای کیفی بهره وری انجام میشود
- حذف زباله ها یا ضایعات؛ چرخه زندگی شامل تولیدات و فرایندها با الگو گرفتن از سیستمهای طبیعی، که در آن هیچ چیز باطل و زائدی وجود ندارد، بهینه و ارزیابی شود اشیاء تعمیرپذیر باشند و برای مصرف طولانی ایجاد شوند تا به نسلهای آینده، مشکلات ناشی از بی توجهی به کیفیت محصولات، فرایندها یا استانداردها تحمیل نشود
- امکان استفاده از اجزاء محصولات اسقاطی در سایر محصولات فراهم باشد.

به روشنی میتوان سه عامل نام برده به علاوه زیرشاخه های هر یک و ارتباط آنها با یکدیگر را مشاهده کرد. ملاحظات زیست محیطی در طراحی محصولات و توسعه آنها منافع زیادی را به دنبال دارد. از جمله این منافع میتوان به کاهش هزینه ها، افزایش کیفیت محصول، ایجاد فرصتهای جدید کاری و افزایش قدرت رقابتی در بازار اشاره کرد. لازم به ذکر است که شناسایی جنبههای زیست محیطی یک محصول در طی چرخه عمر خود ساده نیست و پیچیدگی های خاص خود را دارد. آنچه اهمیت ویژه دارد، توجه به عملکرد زیست محیطی محصول در طی دوره استفاده از آن است و بدیهی است که این ملاحظات باید متوازن با سایر عوامل مرتبط با محصول از قبیل عملکرد و کارکرد موردانتظار از آن، ملاحظات ایمنی در محصول، هزینه، بازار، کیفیت و سایر نیازمندیها و الزامات در طراحی محصول موردتوجه قرار گیرند. برای اعمال ملاحظات زیست محیطی در طراحی محصولات یک سازمان، موضوعات کلان زیست محیطی لازم است در راهبرد ها و سیاست های کاری سازمانها جای بگیرد و نهادینه شود.

۱. ماتریس توسعه پایدار برگرفته از نظریه ویلیام مک دونو

طراحان به عنوان اولین حلقه از فرایندی، که سرانجام یک محصول را تعیین میکنند، مهمترین بازیگر عرصه خلق محصولات همسو با محیط زیست هستند. در نتیجه توجه به طراحی یک محصول از حیث نقطه نظراتی، که با شاخصه های زیست محیطی هماهنگ باشد، برای طراحان بسیار مهم است. در این رابطه، وظیفه طراح توجه به تمام مراحل دوره عمر یک محصول است؛ از تولید یک محصول تا توزیع و استفاده و بازیافت یا تخریب و بازگشت مجدد به محیط زیست.

در طراحی یک محصول با ویژگیهای طراحی پایدار تمام سعی یک طراح باید بر این اساس باشد که مختصات زیست محیطی محصول را در طول تمام مراحل تولید، استفاده، توزیع، بازیافت و تخریب محصول همواره بررسی کند و مطمئن باشد که طرحش در مسیر انطباق با این اصول و شاخصها قرار دارد. اصولی همچون کاهش تنوع مواد، کاهش مصرف انرژی، قابلیت بازاستفاده، قابلیت بازیافت و تفکیک اجزا، قابلیت تعمیر، کاهش مواد و ارتقای کیفیت مواد و غیره همه چارچوب هایی هستند که طراحان ناگزیرند تا در طرحهای خود آنها را لحاظ کنند. بدیهی است با پیشرفت فناوری و علوم روز، اصول مذکور هم میتوانند متناسب با شیوه های جدید و نیازهای اجتماعی و زیست محیطی تغییر یابد. فلسفه طراحی پایدار، پشتیبان و مشوق نگرشها و تصمیم هایی است که در هر مرحله از طراحی، ساخت و سپس مصرف، تأثیرات منفی بر محیط زیست و سلامت استفاده کنندگان را نیز در نظر گرفته باشد.

طراحی منظر پایدار: ایجاد منظر اجتماعی و خود کفا که توانایی تأمین هزینه های خود را داشته و در مسیر نیل به پایداری گام بردارد. بدیهی است که پایداری مناظر با میزان مقاومت عناصر سازنده آن در مقابل فرسودگی و زوال و از دیگر سو حفظ کارایی اجتماعی و غنای فرهنگی آن در طول زمان تعریف می شود. اگر پویایی اکوسیستمهای یک منظر (اعم از طبیعی، فرهنگی، تاریخی و مانند آنها) بعد از گذشت سالها حفظ گردد و این فضا همچنان به عنوان فضایی زنده برای حضور آدمیان مطرح باشد و مردمان بارها به دیدارش بشتابند، تأییدی بر پایداری آن است.

میتوان طراحی صنعتی در توسعه پایدار را با نگرش‌های زیر تعریف نمود:

(۱) نگرش هویتی: عامل بومی‌سازی فرآیند توسعه، استفاده از داده‌های علمی این رشته در جهت شناسایی، تخمین پتانسیل و توسعه صنایع بومی

کشور و تعیین راستای تبدیل سپرده ارزی به سرمایه مولد در جهت بازسازی، تکامل و تلفیق فناوری نوین با صنایع بومی کشور در عرصه جهانی

(۲) نگرش محوری: برآورد طراحی صنعتی به مثابه محور برنامه‌ریزی توسعه؛ تعیین سیاست‌گذاری‌های توسعه صنعتی متناسب با نیازهای کشور و

ایجاد هماهنگی میان ورود فناوری جدید و نیازهای جامعه از طریق ایجاد کاربرد، فرهنگ و تعیین راستای نوین برای تعامل تخصص‌های مختلف؛

مشقت تمامی فعالیت‌های فوق در دستاوردی بنام محصول عرضه می‌شود.

با توجه به مطالب یاد شده، از برهم کنش دو سویه طراحی صنعتی و توسعه پایدار می‌توان به مثابه شاخصه، روش سازماندهی و سرمشق توسعه سود جست که صرفاً با نزدیک شدن به عامل اخیر است که می‌توان مؤلفه‌های یک توسعه پایدار را به درستی اجرا نمود.

توسعه

تودارو بر این باور است که توسعه را باید جریانی چند بعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی و از تلقی عامه مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر مطلق است. توسعه در اصل باید نشان دهد که مجموعه نظام اجتماعی هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی و خواسته های افراد و گروه های اجتماعی در داخل نظام از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به سوی وضع یا حالتی از زندگی که از نظر مادی و معنوی بهتر است حرکت میکند گالبرایت معتقد است: باید توجه داشت که، اصول برنامه ریزی و چگونگی اجرای برنامه ها باید به گونه ای قطع و یقین منطبق با شرایط ویژه هر کشور و هماهنگ با مرحله رشدی اقتصادی آن باشد

در مجموع می‌توان ویژگیهای زیر را برای یک فرایند توسعه لازم شمرد:

۱. سیر صعودی گذرا، یا به عبارت دیگر عبور از مرحله پایین تر (سنتی) به مراحل بالاتر (صنعتی)

۲. تغییرات اساسی در ساختارهای کلی جامعه اعم از ساخت اجتماعی، اقتصادی، صنعتی، سیاسی و فرهنگی

۳. بهبود وضعیت اقتصادی جامعه و معیشت عامه مردم

۴. همکاری همراه با آگاهی توده مردم در فرایند درازمدت و پرزحمت توسعه

۵. تغییر وضعیت اقتصادی و تولیدی جامعه از مرحله اقتصاد معیشتی به اقتصاد تجاری و بین‌المللی

توسعه پایدار روستایی :

توسعه پایدار روستایی دارای ۶ اصل عمومی است. نخستین اصل بر ابعاد سه گانه اقتصادی، اجتماعی و محیطی به عنوان ستونهای پایداری تاکید دارد. در اصل دوم بر پیوند ستونها تاکید شده تا بر این مبنا اصل سوم و چهارم یعنی عدالت درون نسلی و عدالت بین نسلی با تاکید بر عدالت اجتماعی شکل یابد. اصل پنجم بر محوریت اصول پی شگیرانه پایداری یعنی استفاده توأم با پایداری از منابع و اصل ششم نیز بر حفظ تنوع بیولوژیکی تاکید دارد. بنابراین اگر تعریف عام توسعه پایدار روستایی مورد پذیرش قرار گیرد، بهبود وضعیت رفاهی تمامی اعضای جوامع روستایی با لحاظ نمودن ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی، از طریق شناسایی مشکلات ملاک عمل است

بومیسازی :

ضمن این که بومیسازی موجب کاهش هزینه ها شده و میوه ی توسعه را در درازمدت به بار می -نشانند. بومیسازی در مفهوم وسیع آن، صرفاً استفاده ی مادی را شامل نمیشود؛ بلکه به معنای بهره-گیری از منابع محلی اعم از مادی و غیرمادی است. چه بسا ممکن است که در طرح ریزی توسعه توجه به فرهنگ غالب و ارزشهای یک جامعه فرآیند توسعه را تسهیل کند . اما علیرغم این حقیقت، توسعه ی مبتنی بر قابلیت های محیطی چنانکه باید هنوز در دیدگاههای توسعه ی ریشه نگرفته است.

براساس فرضیه ها، یک سری اصول مورد توجه و تأکید قرار گرفت که شامل:

۱ - خود اتکایی؛

۲ - عدالت اجتماعی؛

۳- توزیع درآمد؛

۴ - عدم تمرکز؛

۵- مشارکت مردم در فرایند توسعه؛

۶ - یادگیری از سایر گروههای اقتصادی، اجتماعی و سایر فرهنگها؛

۷- استفاده از دانش بومی، فرهنگ مردم و استفاده بهینه از امکانات؛

۸ - تلقی نشدن توسعه معادل شهرنشینی و صنعتی شدن؛

۹- تلقی نکردن توسعه به صورت نشتی یا قطر های؛

۱۰ - توسعه نیافتگی را ناسازگارپهای نها دهای ساختی، اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی نمی داند بلکه وابستگی و تحت سلطه بودن عامل

اصلی است.

بنابراین « منظور از توسعه فرهنگی دگرگونی است که از طریق تراکم برگشت ناپذیر عناصر فرهنگی (تمدن) در یک جامعه معین صورت می گیرد و بر اثر آن، جامعه کنترل مؤثری را بر محیط طبیعی و اجتماعی اعمال می کند. در این تراکم برگشت ناپذیر، معارف، فنون دانش و تکنیک به عناصری که از پیش وجود داشته و از آن مشتق شده، افزوده می شود.» در جامعه روستایی باید از طریق تعامل فرهنگی، ضرورت ها، آگاهی های متناسب با ساختار فرهنگ ملی و بومی توسعه یابد و در راستای دستیابی به نوآوری ها، و فنون مختلف، آموزش های لازم برای رسیدن به ضرورت توسعه پایدار مدیریت شود. بنابراین ارتباط برنامه ریزی فرهنگی و توسعه پایدار روستا از طریق بسط و اشاعه شاخص های کیفی و کمی، آموزش و بهداشت و... می باشد، همچنین ارتباط با دیگر مناطق و کسب تجارت و سودمندی مثبت جامعه روستایی را به سوی توسعه فرهنگی حرکت می دهد. لذا « اولویت توسعه فرهنگی در مسیر توسعه غیر قابل انکار است. توسعه فرهنگی، توسعه اقتصادی را به دنبال دارد، در حالی که توسعه اقتصادی منجر به توسعه فرهنگی نشده و بلکه تسلط فرهنگی را به دنبال می آورد.» از طریق حفظ و بکارگیری پارامترهایی سرمایه اجتماعی می تواند ارتباط تنگاتنگی بین ضرورت برنامه ریزی فرهنگی و توسعه پایدار سرمایه اجتماعی جامعه روستایی را بیان کند. در عصر حاضر که حاشیه نشینی و پیامدهای آن ساختار جامعه روستایی ما را تحت تأثیر قرار داده و منجر به این شده که روستائیان از هویت فرهنگی و بومی خود فاصله گیرند و به سمت رشد فرهنگ شهرنشینی سوق یابند. در واقع باید برای اینکه بتوانیم در روستا به یک نوآوری یا توسعه سازمانی و تغییر مثبت دست یابیم، باید رهیافت های اجتماعی و فرهنگی سازمان یافته را در ساختار روستایی ایجاد نمائیم. یکی از دلایل عدم دستیابی به اهداف برنامه های توسعه مسأله ی میزان کاربرد منابع محلی و مشارکت بومیان در طول اجرای طرح است. همچنین توجه به بومیسازی پروژه های توسعه ی روستایی باعث شده که نظریه پردازان توسعه نگرش به فرآیند توسعه را تغییر دهند و رویکردهای توسعه ای را با ظرفیتهای و امکانات هر منطقه منطبق سازند. تجربه های برخاسته از اجرای طرح های توسعه ی روستایی حاکی از آن است که فناوری های به کار گرفته در آنها عموماً برای مدت کوتاهی دوام آورده اند؛ زیرا این تکنولوژیها در خارج از روستا تعبیه شده و به نوعی به جامعه ی روستایی تزریق شده است و با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی، محیطی و فرهنگی روستا، ناکارآمدی تکنولوژیهای وارداتی محسوس است. لذا برای افزایش جنبه های کاربردی تر فناوری های توسعه ای، توجه و استفاده از دانش بومی اجتناب ناپذیر است. زیرا این دانش منشأ محلی- فرهنگی داشته و با زیست بوم منطقه سازگار است و چون طی تجارب و در طول زمان ایجاد شده، قابلیت درک از سوی بومیان را دارد و کاربرد عملی آن یک نوع حق انتخاب را برای بومیان قائل میشود. این نوع دانش کاربر بوده و از روشهای سرمایه بر بیرونی با صرفه تر است. بنابراین اهمیت دانش بومی و دسترسی به توسعه ی روستایی با خاستگاه محلی اجتناب غیر قابل انکار است. دانش بومی خاص یک فرهنگ یا جامعه ی معینی است که پیوسته تحت تاثیر تجارب درونی اجتماع و همچنین در نتیجه ارتباط با نظامهای بیرونی از خلاقیت و نوآوری برخوردار بوده است. گیرتر نیز در کتاب خود به نام

«دانش محلی»، دانش بومی را به‌عنوان دانشی کاربردی، جمعی و عمیقاً ریشه گرفته از یک مکان خاص تعریف میکند. دانش محلی زمینهای، کل نگر و منطبق با محیط است و به صورت غیر رسمی انتشار پیدا کرده است. مهمترین ویژگی دانش بومی عبارت هستند از:

- ۱- بر پایه ی تجربه استوار است؛
- ۲- در طول قرن‌ها با کار بر روی آن مورد آزمون قرار گرفته و جنبه ی کاربردی پیدا کرده است؛
- ۳- با محیط و فرهنگ بومی سازگار است؛
- ۴- پویا و در حال دگرگونی است.

مؤثرترین راهکار برای بومی سازی توسعه ی روستایی، شناسایی و کاربرد عملی دانش بومی است که از ارزش، نگرش، عقاید و اجماع جمعی یک قوم حکایت میکند. زیرا در طی این فرایند است که به یک اجتماع بها داده میشود، دانش آن مورد احترام قرار میگیرد.

رویکرد توسعه پایدار باعث میشود تا تمامی حوزه ها اعم از سیاست، اقتصاد، تجارت، شرکتها و تولیدکنندگان، افراد جامعه، فرهنگ، طراحی، بازار شد. رویکردهایی همچون اکودیزاین^۳ و... به چالش کشیده شوند. بنابراین اهمیت یافتن مباحث پایداری من جمله باعث تغییر در الگوهای طراحی و طراحی سبز نتیجه توجهات افزونتر به محیطزیست در عرصه طراحی محصولات صنعتی بود. لیکن اتفاقات و تغییرات عمیقتر و بنیادیتری در حوزههایی چون طراحی نیاز بود تا اهداف غایی توسعه پایدار محقق گردد. از اینرو الزامات توسعه پایدار موجب تغییراتی در تعاریف محصول، طراحی و تولید شد.

تولید پروسه های به بر توجه علاوه که میکند عبور متعددی مسیرهای از پایداری به رسیدن راه پایدار، توسعه تعاریف و اهداف به توجه با توسعه الگوهای مصرف، تولید، مجموعه عوامل از زیست محیطی تاثیرات. است ضروری آن، در نیز مصرف الگوهای داشتن نظر مد صنعتی، و صنعت تجارت، مصرف، تولید، الگوهای در تغییرات بنیادین نیازمند پایداری به رسیدن اینرو از. میشود ناشی تکنولوژی و فرهنگ اقتصادی، محصولات عرضه جای به نیازها رفع و راه حلها ارائه به توجه خدمات محوری، رویکردهای ظهور به منجر نیازی چنین. است موجود اقتصاد شد. فیزیکی

وجود بنیادین اجتماعی نوآوری به نیاز که میدهد و نشان میشود، نمایان وضوح به اجتماعی و زیستی محیط ابعاد بین اتصال چهارچوب این در. کنیم نمونه های پایدارتر حرکت سمت به فعلی ناپایدار مصرفی مدلهای از تا دارد

رشد جمعیت و توسعه اقتصادی

اولین بار آدام اسمیت اظهار داشت که نیروی کار هر کشور بخشی از ثروت هر ملت است که باید از تمام مواهب و وسایل واقعی زندگی برخوردار باشد. تجربه کشورهای پیشرفته صنعتی نشان می‌دهد که رشد جمعیت، عامل مهمی در ارتقاء صنعتی آنها بوده است چون که اکثر کشورهای غنی، از منابع چشمگیر و فراوان سرمایه و کمبود نیروی کار برخوردارند.

رشد جمعیت و توسعه اقتصادی در روستا

در کشورهای در حال توسعه اکثر مردم در مناطق روستایی زندگی می‌کنند و کشاورزی مهمترین بخش ایجاد کار برای توده‌های مردم است. بنابراین، فشار جمعیت بر زمین، همراه با رشد جمعیت و بی‌کشی بودن عرضه محصول تشدید می‌شود. در این حالت بر تعداد بیکاران پنهان افزوده خواهد شد و بازدهی سرانه در بخش کشاورزی به مقدار بیشتری کاهش خواهد یافت و دستمزد دهقانان و کارگران بی‌زمین، کاهش می‌یابد.

اصلاح تمرکز سرمایه شامل سرمایه‌های انسانی و مادی می‌شود.

در برخی از کشورها سیاست توسعه اقتصادی روستایی در دهه‌های اخیر به دو دسته زیر گرایش داشته است؛

- تلاش برای جذب مشاغل جدید از طریق گسترش پارکهای صنعتی با کاهش مالیات و سایر محرک‌های مالی

- گسترش مشاغل کوچک از طریق بنگاههای کوچک و ایجاد و تقویت مراکز رشد در نواحی روستایی.

اقتصاد روستایی شاخه‌ای از اقتصاد است که با اقتصاد کشاورزی وابستگی متقابل دارد و در کلیت، خود جزئی از اقتصاد ملی است. هر گونه تغییری در اقتصاد ملی باعث تغییر در اقتصاد روستایی خواهد شد.

"اقتصاد روستایی علمی است که از عوامل مختلف طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، مالی، تجاری و صنعتی که در وضع یک واحد کشاورزی روستایی موثر است، بحث نموده و راه و روش اداره، طرق استفاده و رفع نیازهای کشاورزی را با ذکر نواقص و مشکلات بیان می‌کند."^۱

"توسعه اقتصادی، اجتماعی و ساماندهی فضایی مطلوبتر در جامعه روستایی، مستلزم متنوع ساختن اشتغال و گسترش فعالیتهایی است که تحرک و پویایی آن را تضمین کند. تنوع فعالیتهای غیر کشاورزی، ضمن تقویت این بخش، تنوع مشاغل غیر کشاورزی و تقویت درآمدها، روند توسعه روستایی را تسهیل می‌کند."^۲

یکی دیگر از عواملی که ایجاد و تنوع درآمدی و در نتیجه امکان ریسک‌پذیری و سرمایه‌گذاری بیشتر مناطق روستایی را بدنبال دارد، ایجاد فرصت‌های شغلی در خارج از بخش کشاورزی است. نواحی شهری قادرند تا توسعه نواحی روستایی را با ایجاد بازارهایی برای محصولات روستایی و پیمانکاری که اشتغال روستایی غیر کشاورزی و ایجاد اشتغال در درون شهرها را گسترش می‌دهد، سرعت بخشند.

یکی از مهمترین مباحث در توسعه روستایی، مدیریت است. مدیریت منبع عمده تولیدی در اقتصاد بوده و به عنوان هماهنگ‌کننده در ترکیب عوامل تولید؛ زمین، نیروی کار و سرمایه تلقی می‌گردد.

کیفیت توسعه روستایی، عامل مهم در تعیین کیفیت توسعه اجتماعی آینده هر کشور است.

این گونه تنوع در منابع درآمد در اقتصاد نواحی روستایی مطلوب است، زیرا فرصتهای اقتصادی قابل دسترس برای مردم را چند برابر می کند، اقتصاد ناحیه را استوارتر ساخته و توان نگهداشت جمعیت مناطق را افزایش می دهد. ساخت اقتصاد روستایی عمدتاً از بخش های کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری، دامپروری، مرغداری، زنبورداری، پرورش ماهی و ...) صنایع دستی و روستایی، و فعالیتهای خدماتی تشکیل شده است. ضعف بنیه اقتصاد مناطق روستایی و غلبه اقتصاد بازرگانی شهری بر اقتصاد روستایی از عوامل مهم کاهش اثرات مثبت بازرگانی بر اقتصاد روستایی بوده است.

در این میان، مطالعات متعدد نشان میدهند که مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر توسعه اقتصادی، در سطح منطقه ای عمل میکنند. یکی از مشهورترین و پرکاربردترین مدل های مرتبط با توسعه اقتصادی منطقه ای و ملی، مدل دایاموند (الماس) و نظریه خوشه های مایکل پورتر است که چهار عامل تعیین کننده مزیت رقابتی را برای هر منطقه و یا در کل کشور در نظر می گیرد. پورتر معتقد است که از این مدل میتوان برای تحلیل سیاستهای توسعه اقتصادی در نواحی روستایی استفاده کرد.

از مهم ترین مفاهیم مطالعات منطقه ای، مفهوم «خوشه» است. طبق یکی از پذیرفته شده ترین تعاریف، خوشه به گروهی از بنگاه ها و نهادهای مرتبط و نزدیک به یکدیگر (از نظر جغرافیایی) در حوزه ای مشخص اطلاق می شود، بهطوری که ارتباط آنها با یکدیگر بهصورت به اشتراک گذاری فعالیت ها و یا از طریق مکمل بودن فعالیت هایشان با یکدیگر است. در این میان، شاید بتوان مارشال را نخستین اقتصاددان برجسته ای دانست که بر اهمیت خوشه ها تأکید کرده است. مارشال در کتاب مهم «اصول اقتصاد» نشان میدهد که خوشه ای شدن چگونه میتواند به بنگاه ها (به خصوص بنگاه های کوچک) کمک کند تا بهتر با بنگاه های بزرگ رقابت کنند. از نظر مارشال، تراکم جغرافیایی بنگاه هایی که فعالیت های مرتبط یا مشابه انجام میدهند، پیامدهای بیرونی ای خواهد داشت که در نتیجه آن، هزینه تولید برای بنگاه های خوشه ای شده، به شدت کاهش مییابد. پیامدهای بیرونی مذکور و مزیت های ناشی از آن، شامل این موارد است: وجود منبعی مشترک از نیروی کار متخصص برای کلیه بنگاهها، دسترسی آسان بنگاهها به تأمین کنندگان (مواد اولیه و خدمات ویژه)، و انتشار سریع دانش جدید در بین بنگاه ها. پس از مارشال نیز پژوهشگران برجستهای در حوزه های مختلف، بر اهمیت وجود خوشه ها در هر منطقه و تأثیر آن بر عملکرد اقتصادی منطقه تأکید کردهاند نظیر پل کروگمن با جغرافیای اقتصادی جدید؛ مایکل پورتر با اقتصاد کسب و کار؛ آلن اسکات با مطالعات منطقه ای و براچیک، کوک، و ها) به عنوان (SME) هایدنریش با مطالعات نوآوری منطقه ای ظهور این موج تحقیقاتی، که بر خوشه های شدن بنگاه های کوچک و متوسط ضرورتی اجتناب ناپذیر در فرایند صنعتی شدن کشورهای در حال توسعه تأکید می کرد.

رابطه اقتصاد و جغرافیا :

رابطه اقتصاد و جغرافیا ناشی از همان تأثیر عامل مکان در تحلیل و عمل اقتصادی است. در واقع جغرافیا داده های بررسی عوامل طبیعی و چارچوب فضائی را در اختیار اقتصاد می گذارد، به عبارتی جغرافیا رابطه انسان را با طبیعت نشان می دهد و فضا یا محیط فعالیت آنها را فراهم می سازد. خصوصیات مکانها، چگونگی رابطه بین مکانها، انسانها، داده های اجتماعی و فرهنگی، تأثیرات محیطی و عوامل دیگر جغرافیایی در

برنامه‌ریزیهای اقتصادی بسیار موثر می‌باشد. موضوع دیگر برنامه ریزی تعیین یک طرح مشخص و یک الگوی مناسب برای توسعه و شکوفایی زندگی انسان‌ها، با پیش بینی و آینده نگری مسائل خاص اجتماعی و اقتصادی است.

یعنی باشد؛ ویژه داشته توجه سیستمی نوآوری بحث به میبایست باشد، پایدار طراحی سمت به حرکت صدد در چنانچه نیز طراحی حوزه با ابتدا در پایداری، هدف سیستمی با نوآوری برای طراحی "ای شبکه و محلی ابتکارات توسعه سمت به استراتژیک رویکرد با طراحی" تا دهد می توسعه را فرهنگی بین نباشد، خلاقیت محدود سطح این در اینکه برای حال عین در ولی شود، می آغاز محلی نوآورانه رویکردهای باشد سهیم پایداری سمت به تاثیرگذاری در اجتماعی، خلاقیت همراهی با بتواند

:است کرده بیان چنین این را سیستمی نوآوری مراحل برزت

تغییر تولید و تکنیکهای محصول خود .میشود منجر محصول متفاوت جنبه‌های در مقطعی تغییراتی به تنها : این محصول بهبود و توسعه است شده انجام عملکرد محیط‌زیستی داشتن برای تلویزیون قطعات تغییر در که است تغییراتی ایجاد در آن نمونه .نمیکند

برای یا بازیافت دوباره، منظور مونتاژ به و یافته ارتقا آن اجزای .میمانند تغییر بلا محصول موجود تیپولوژی مورد، دراین : محصول مجدد طراحی مدولار پلاستیکی قطعات عرضه در آن نمونه .میشود جایگزین یا و یافته ارتقا مجدد استفاده

:است آسان جایگزینی امکان با اجزایی از استفاده و بازیافت قابل

زیست‌محیطی ملاحظات با که منطبق نوین تکنولوژیهای جایگزینی از و نمیکند کار موجود محصولات روی بر دیگر مورد این : عملکردی نوآوری است متفاوت میرسد، انجام به عملکرد که مسیری اینجا در .میکند استفاده است

سیستم از جدیدی نوع با)موسسات و مرتبط زیرساختهای تولید، چرخه محصول،(اجتماعی تکنیکی سیستم نمونه این در : سیستمی نوآوری سیستمهای طریق از نهایی کاربران به تصاویر و ارائه اطلاعات برای ارتباطات و اطلاعات تکنولوژی از استفاده آن نمونه یک .میشوند جایگزین دارد را فاکتور به دستیابی قابلیت و داده تغییر هم را فیزیکی و نقل حمل نیز و سازمانها در کار نوع تواند می سیستم این .است ویدئویی

شوند می تبدیل مرتبط افراد از ای شبکه در پویا فعالانی به طراحان آن در کند که می ایجاد طراحی در جدید دیدگاهی مسیر این سو یک در . پیرامون هایی ایده خلق به طراحان طراحی، ابزارهای از استفاده با .داشت خواهند ارزش مشارکتی خلق پروسه در کننده تسهیل نقش که را پروسه پیرامون تصمیم گیری که ابزارهایی با و کرده رصد افراد زندگی چهارچوبهای در را آنها که می پردازند محصول خدماتی سیستمهای بیان میکنند میکنند، آسان

عمل و تجاری هنری طبیعی، جهان بین واسطی"مثابه به طراحی صنعتی، تولید محصولات در هنری های جنبه کمبود جبران برای ابتدا در اهداف، دنبال به حال عین در که میداد نشان تجارت و تکنولوژیها رسومات، مردم، با مرتبط را خود که میکرد

بود خود معانی و آینده

برای را محتوا خدمات و و محصولات و دهد پاسخ اقتصادی مدل به امروزه میبایست طراحی الگوی که گفت توان می مطالب این به توجه با مطرح، چالش اینجا .کند ترکیب فرهنگی و اجتماعی خاص بسترهای در فردی و جمعی نیازهای با مطابقت

با حلهایی اینکه راه تا است، خاص محلی منابع و استاندارد جهانی تکنولوژیهای مادی، غیر و مادی های جنبه بین مناسب تعادلی کردن پیدا. آید وجود به مشتری برای جذاب تجارب و یگانه افزوده ارزش

دارد، جامعه و تک افراد بر طراحی که گسترده ای تاثیر بر " 23 (طراحی محیط "نام با طراحی رشته از) 22 1885 مارگولین تعریف نیست، مادی محصولات طراحی با مرتبط الزاما که حوزههایی به را طراحی تعریف مارگولین .میورزد تاکید

مرتبط به ضرورتا که سیستمیک عناصر اصلاح و درک ارائه، آنالیز، در طراحان توانایی در اساسی ای توسعه جدید دیدگاه دهد این می بسط پایه بر را جدیدی روش شناسانه رویکرد میبایست طراحان که میشود مشخص تفکر این به نگاه با .میآورد وجود به را نیستند مادی محصولات .کنند تعریف سیستمیک دیدگاه

:باشد مفید تواند می منظر این در طراحی از صنعتی طراحی جوامع المللی بین شورای تعریف به دوباره نگاه

چرخه کل در آنها و سیستمهای پروسهها و خدمات محصولات، در وجهی چند کیفیتهای نهادن بنیان هدفش که است خلاقه فعالیتی طراحی، " و اقتصادی مبادلات در جدی و مهم فاکتوری بسیار و تکنولوژی نوآورانه کردن انسانی مرکزی فاکتور طراحی بنابراین .باشد می آنها زندگی "است فرهنگی

: با مسئولیت است ساختاری و عملکردی، سازمانی اقتصادی، روابط به دسترسی و کشف " دنبال به طراحی که کند می بیان شورا این

(جهانی اصول (زیست محیط حفظ و جهانی پایداری ارتقای -

(اجتماعی اصول (بازاریابان و تولیدکنندگان نهایی، استفادهگران و فردی انسانی، جوامع همه به سودمندی و آزادی دادن -

(فرهنگی اصول (شدن جهانی عین در فرهنگی تنوع از حفاظت -

- داشته باشد آنها پیچیدگی با منطقی ارتباط و بوده آنها پیچیدگی گویای که وسیستمها خدمات و محصولات به فرمهایی دادن -

شدن صنعتی که معرف منطقی و موسسات ابزارها، با که دارد توجه مورد را سیستمهایی و خدمات محصولات، طراحی، تعریف، این اساس بر طراحی از فراتر را طراحان دید افق طراحی، از جامعی تعریف چنین آمده اند پدید است،

طراحی به مختلف نیازمند های عرصه در حضور به قادر خلاقیت، عنصر واسطه به را آنها و میدهد قرار صنعت تولید مادی محصولات صرف میکند.

و سناریوها بلکه نمیکند طراحی جامد راهحلهایی طراحان دیگر .میکند بازسازی جدید تولیدی پروسه یک قالب در را متعدد عناصر طراحان .آید وجود به مشتریان برای راهحلهای شخصی تولید امکان که میزنند طرح را عملکردی استراتژیهای

که نامید چهارم را موج آن میتوان که آورد میان به صحبت مرحلهای از میتوان تولید و طراحی تکاملی روند در گفته شد آنچه اساس بر *نهایتا (بود) دوم موج (صنعتی در دوران انبوه تولید به آن شدن و مبدل)اول موج (صنعت از عصرپیش در صنایع دستی حاکمیت با آن آغاز

ظهور شخصیسازی و مشتری‌محوری نام با تولید محصولات و طراحی در جدیدی فصل فرديتر محصولات برای تقاضا افزایش و بازارها اشباع * با "مشارکتی تولید" چهارم موج شاهد خدمات حاکمیت با و شده دچار تحول جنبش این نوین تکنولوژیهای ظهور دیگر بار لکن (سوم موج). کرد نیازهایشان رفع‌کننده خود، مشتریان، آن در که هستیم

دادند تغییر مشتریان برای نیاز رفع امکان فراهم‌کننده جایگاه به تولیدکننده از را خود نقش شرکتها واقع در و هستند

شورا بین المللی طراحی صنعتی بیان می کند که طراحی به دنبال "کشف و دسترسی به روابط اقتصادی، عملکردی، سازمانی و ساختاری است با مسئولیت:

- ارتقای پایداری جهانی و حفظ محیط زیست (اصول جهانی)
- دادن آزادی و سودمندی به همه جوامع انسانی، فردی و استفاده‌گران نهایی، تولیدکنندگان و بازاربایان (اصول اجتماعی)
- حفاظت از تنوع فرهنگی در عین جهانی شدن (اصول فرهنگی)
- دادن فرمهایی به محصولات و خدمات و سیستمها که گویای پیچیدگی آنها بوده و ارتباط منطقی با پیچیدگی آنها داشته باشد.

ایجاد هماهنگی بین جنبه های اجتماعی و زیست محیطی در طراحی پایدار، دشوارترین بحث در این زمینه است. از این رو قابلیت و امکان طراحی پایدار تنها یا نوآوریهای بنیادین که تمامی جنبه های تولید و مصرف رادر بر داشته باشد، ممکن خواهد بود. چنین نوآوری، سیستمیک و یا نوآوری اجتماعی نامیده میشود. اهمیت خلاقیت‌های جمعی از آن رو است که فعالیتها، مهارتها و ابتکارات محلی و شبکه‌های در کاهش تأثیرات زیست-محیطی بسیار موثرتر از مدلهای جهانی و بین المللی عمل میکند.

ارائه شده است. در نظر مک دوناف و برانگارت، طراحی محصولات و 2002 در سال ³⁵ کتاب «مهد تا مهد» توسط مک دوناف و برانگارت خدمات باید محیط زیست را غنا بخشد، نه اینکه آن را تهی سازد. به جای کاهش و به حداقل رساندن تأثیرات مخرب محصولات و خدمات، زبان این روش، الهام گرفتن، خلاقیت و نوآوری در جهت ترمیم و بازسازی و غنای محیط زیست است.

روش «مهد تا مهد» معتقد به «حلقه های بسته منابع» است که در آن ها پسماند یک صنعت منبع تغذیه یا مواد خام صنعت دیگر است. محصولات، ماده‌ی مغذی صنعتی یا بیولوژیکی تلقی می شوند که باید جهت استفاده ی بیشتر به مخزن منابع بازگردند.

در مقیاس کوچک، محصولات سفارشی میتوانند جایگزین تولید انبوه باشند، محصولاتی با کیفیت بالا که بادوام هستند و محدوده ی زمانی مصرف ندارند. در اینجا افزایش راندمان و بهره‌وری به همراه بسندگی در مصرف مورد نظر است. محصولات صنایع دستی هستند که مزایای خدماتی وسیعی دارند، مصرف کننده به آنها تعلق خاطر پیدا میکند، از آنها مراقبت نموده و در صورت لزوم به تعمیر آنها می‌پردازد. بنابراین طراحی و تولید این گونه محصولات باعث ترویج دوام و ماندگاری محصول در اجتماع میشود و سرمایه مورد نیاز به ازای هر کارگر را کاهش میدهد. مطالعه موردی در مورد تأثیر محصولات سفارشی بر طراحی پایدار صورت پذیرفته است که نتیجه ی آن به صورت زیر عنوان شده است:

«با تولید کفش های سفارشی صنایع دستی، استراتژی کفایت و بسندگی (بهتر به جای بیشتر) حاصل می شود. این شیوه ی تولید که به نیروی انسانی زیادی احتیاج دارد، امکان ایجاد مشاغل با راندمان زیست محیطی بالا، غیرمتمرکز و صرفه جو در منابع را میسر می سازد. به طور هم زمان

دوام و ماندگاری، امکان تعمیر و ارزش بالای محصول، منجر به دستاوردهای زیست محیطی می شود. درگیری ذهنی استفاده کننده با محصول رضایت او را جلب می کند تا از محصول برای مدت زمان طولانی استفاده نماید»

منزینی برخی از پیشرفته ترین تفکرات را در تئوری و کاربرد اکودیزاین ایجاد نموده است. او در مقاله ای با نام «طراحی برای پایداری، میکند. چگونه به طراحی راه حل‌های پایدار بپردازیم» دس تورالعملهای طراحی پایدار را ای چگونه عنوان

توسعه بوم شناختی (بوم‌آورد)

توسعه‌های است از طریق خود مردم بر اساس عالیترین نوع بهره‌برداری از منابع طبیعی و در تطابق با محیط زیست بدون^۱ توسعه بوم‌آورد نابودی آن. بر این اساس مدیریت محیط زیست یکی از ابعاد مهم توسعه خواهد بود که تلاشی جستجوگرایانه به منظور دستیابی به نوعی تعادل پویا بین زندگی و فعالیتهای اجتماعی و زمینهای فضایی - زمانی آنها میباشد. بر این باور، هر یک از گروههای انسانی تحت شرایط خاص و منابع و امکانات ویژه خود میتوانند طرحهای مناسبی را از دیدگاه اجتماعی - سیاسی برای زندگی خود تدارک ببینند. در واقع دیدگاههای ما نسبت به محیط زیست بر روی سبک و نوع زندگی گروههای انسانی اثر گذاشته و متعاقباً سبک و نوع توسعه را تعیین میکند.

توسعه بوم‌شناختی یا « طراحی هماهنگ با محیط زیست » به طراحی فضاها و تولیداتی گفته میشود که ساخت و طراحی آنان بر اساس رعایت سلامت و هماهنگی با محیط زیست باشد. بدین منظور نوع طراحی باید بگونه‌ای باشد که موجب صرفهجویی در انرژی باشد. طراحی بوم شناختی بر اساس کاربرد عاقلانه منابع بومی و محلی و اصلاح روشها والگوهای زندگی با هدف ارضای بهتر نیازهای اجتماعی استوار است. از اینرو بکارگیری اسلوبهای تولید و فن-آوری بومی و استفاده از مواد و مصالح بومی در کنار گسترش فرهنگ بومی از ضروریترین اصول بهشمار میروند. خصوصیات این نوع طراحی بنوعی کامل کننده نگرش طراحی سبز میباشدند. در طراحی سبز، ارتباط چندان مناسبی بین طراح و محیط زیست ایجاد نمیشد، اما در این مورد طراح اصولاً با توجه به محیط زیست بومی - فرهنگی طراحی میکند. بنابراین محصول ساخته شده کاملاً مطابق با نیازهای بومی و مطابق با فرهنگهای بومی خواهد بود.

طراحی جهانی و طراحی ملی (هیو آلدرسی ویلیامز)

علی رغم ظهور تجارت جهانی جهانی گرایی مفهومی نیست که مشتریان عادی را به خوبی جلب کند آنچه در ذهن مردم قوت بیشتری دارد ایده ملت است . ملی گرایی هم هنوز به همان اندازه دوران پس از جنگ دوم مطرح است. آینده ملت ها و ویژگی های ملی موضوعاتی گریز ناپذیر در مباحث اند.

نخستین تاثیر این است که ویژگی ملی همچون بسیاری از حوزه های فعالیت های فرهنگی در طراحی باقی خواهد ماند.

در جامعه ی اروپایی نیز، مشکل هویت فرهنگی صرفاً انتخاب بین ملی گرا بودن یا کلی نگر بودن نیست. جامعه اروپا به طور کلی با مناطقی لایه دوزی شده که به هویت های فرهنگی خودشان ارج مینهند-مناطقى مانند اسکاتلند، بریتانیا، باواریا و نظایر این. احتمالاً آنان مایل خواهند بود این خود مختاری را بیشتر بیان کنند و طراحی میتواند یکی از بهترین روش ها برای انجام آن باشد.

در دهه ۱۹۸۰ حوزه ی پاسیفیک بر اتلانتیک پیشی گرفت، زیرا اقیانوسی بود که محصولات اکثر نام های تجاری دنیا از روی آن میگذشتند. ظهور کشورهای حلقه پاسیفیک و استحکام ارتباط بین آنان شگفت انگیز بوده است. با این حال مقیاس جهانی کیفیت طراحی به طور نا به هنجاری اروپا محور باقی ماند.

ژاپن از اعضای بزرگ این گروه است. ژاپن که به عنوان یک قدرت تولید کننده به پختگی رسیده است، دیگر از طرحی اروپایی و امریکایی تقلید نمیکند، عمدتاً بر بنیاد دست مزد متکی است تا محصولات مشابهی را که در بازار های خانگی خود میسازد زیر قیمت بفروشد. تولید سرانه ی ملی ژاپن اکنون بیش از ایالات متحده یا اکثر کشورهای اروپایی است. اما اینک خود را ناچار از رقابت قوی تر و گسترده تر در مقابل ظهور ملل تولید کننده ی جنوب و جنوب شرقی آسیا میبیند. کشورهای که از هزینه های بسیار پایین تر تولید بهره می برند. یکی از راه های رقابت، کشف یک فرهنگ متمایز طراحی است. اکنون ژاپن درصدد است تا به آنچه که به سبک ژاپنی شکل میدهد توجه ویژه داشته باشد.

به گفته پورتر ((تفاوت های ملی در مشخصات و فرهنگ نه تنها تهدیدی برای رقابت جهانی محسوب نمیشود، بلکه نقشی اساسی در موفقیت آن ایفا میکند.))

ملاحظه فرهنگ به عنوان یک کالا، در بررسی دقیق تر کاری که طراح را برای انجامش فرامی خوانند، قابل توجهی می شود. عوامل مختلفی در شکل گیری اثری که در حوزه های مختلف نوآوری انجام میشود، دخالت دارند. در طراحی، همانگونه که در تمامی فعالیت های نوآورانه و خلاقه مصداق دارد، شخصیت فرد تا حدی حائز اهمیت است

میتوان نتیجه گرفت که عوامل محیطی و سنتی در نوآوری طراحی در مقیاس با ویژگی های فردی تاثیرگذارترند.

الگوی سنتی که سابقه ی آن به پیش از تثبیت حرفه ی طراحی برمیگردد، الگوی هنرمندی محلی است که محصولی را برای کاربردی محلی خلق میکند. امروزه نیز بسیاری از طراحان برای سفارش دهندگان محلی که محصولات خود را اساساً در بازار داخلی به فروش میرسانند کار میکنند. طراحان خوب می توانند مشخصات و ویژگی های خاص ملی را برای پاسخ به تقاضای عمومی مخاطبین تقلید یا شبیه سازی کنند.

حوزه طراحی نیز چنانچه در صدد حرکت به سمت طراحی پایدار باشد، میبایست به بحث نوآوری سیستمی توجه ویژه داشته باشد؛ یعنی "طراحی با رویکرد استراتژیک به سمت توسعه ابتکارات محلی و شبکه ای." طراحی برای نوآوری سیستمی با هدف پایداری، در ابتدا با رویکردهای نوآورانه محلی آغاز می شود، ولی در عین حال برای اینکه در این سطح محدود نباشد، خلاقیت بین فرهنگی را توسعه می دهد تا بتواند با همراهی خلاقیت اجتماعی، در تاثیرگذاری به سمت پایداری سهیم باشد.

ملاحظه می تواند خلاصه شود. در یک سو این مسیر دیدگاهی جدید در طراحی ایجاد می کند که در آن طراحان به فعالانی پویا در شبکه ای از افراد مرتبط تبدیل می شوند که نقش تسهیل کننده در پروسه خلق ارزش مشارکتی خواهند داشت. با استفاده از ابزارهای طراحی، طراحان به خلق ایده هایی پیرامون سیستمهای خدماتی محصول می پردازند که آنها را در چهارچوبهای زندگی افراد رصد کرده و با ابزارهایی که تصمیمگیری پیرامون پروسه را آسان میکند، بیان میکنند. در سوی دیگر می توان گفت که مرز بین نوآوری سیستمی و عملکردی بسیار کمرنگ است؛ به

طوری که بسیاری اوقات افتراق آنها دشوار می‌باشد. نمونه هایی از نوآوریهای عملکردی بیان کننده اصلاحات سیستمی هم هستند. در ابتدا برای جبران کمبود جنبه های هنری در محصولات تولید صنعتی، طراحی به مثابه "واسطی بین جهان طبیعی، هنری و تجاری عمل میکرد که خود را مرتبط با مردم، رسومات، تکنولوژیها و تجارت نشان میداد که در عین حال به دنبال اهداف، آینده و معانی خود. پروسه های تکنیکی و مهندسی که بر عملکرد محصول تاکید دارد، و 1 بود. اگرچه در ذهن مردم نسبت به این حوزه دو فرض وجود داشته است: فعالیتی هنری که تنها بر انتخاب رنگها و مواد سازنده چهره محصولات در مقابل چشم مشتریان می پردازد. 2 دیگری.

"فعالیت طراحی پروسه ای اجتماعی و فردی است که الزاما منجر به ساخت محصول نمی شود." طراحی پایدار نیازمند الگویی است که قادر باشد در دو بعد تولید و مصرف تاثیرگذار بوده و تغییر ایجاد کند. ایجاد هماهنگی بین جنبه های اجتماعی و زیست محیطی در طراحی پایدار، دشوارترین بحث در این زمینه است. از این رو قابلیت و امکان طراحی پایدار تنها با نوآوری های بنیادین که تمامی جنبه های تولید و مصرف رادر بر داشته باشد، ممکن خواهد بود. چنین نوآوری، سیستمیک و یا نوآوری اجتماعی نامیده می-شود. اهمیت خلاقیت های جمعی از آن رو است که فعالیتها، مهارتها و ابتکارات محلی و شبکه ای در کاهش تاثیرات زیست-محیطی بسیار موثرتر از مدلهای جهانی و بین المللی عمل میکنند.

صنایع قومی، محمل انتقال هنجارها و ارزش های فرهنگی است. در بسیاری از هنرهای سنتی گذشته نوعی ارتباط با طبیعت و جهان هستی و امر قدسی مشاهده می کنیم. گویی انسان طراح یا صنعتگر نگاهی که به آفرینش صنعتی و هنری دست می یازد، خود را با طبیعت و جهان هستی و خالق کل جهان هستی در ارتباط قرار می دهد. در اشیای خانگی ایران کهن نیز چنین چیزی مشاهده می شود. "هنرهای سنتی از زیبایی و دلارایی طبیعت زنده و انسان سرزنده سرشار است و به همین خاطر هرچه را که برای زندگی مفید است «زیبا» میدانند"

به طور کلی در بسیاری از هنرهای سنتی گذشته نوعی ارتباط با طبیعت و جهان هستی و امر قدسی مشاهده می کنیم. گویی انسان طراح یا صنعتگر نگاهی که به آفرینش صنعتی و هنری دست می یازد، خود را با طبیعت و جهان هستی و خالق کل جهان هستی در ارتباط قرار می دهد. این از جمله اصول و مبانی طراحی پایدار است که در طراحی اشیای این قرون دیده می شود:

- طراحی برای استفاده سادگی، نظم و ترتیب و واضح بودن طرح، در دسترس بودن، قابل استفاده، معنادار بودن

- طراحی برای کارایی

- بومی سازی

- آگاهی سازی

نتیجه گیری :

با در نظر گرفتن اصول رویکرد طراحی پایدار و همچنین نیاز روزافزون جهانی به نتایج همه جانبه حاصل از این رویکرد در طراحی محصولات ؛ نمود این رویکرد با استفاده از دانش بومی و توانمندی های افراد ساکن روستا در صنایع دستی نتایج مثبت گسترده از جمله توسعه اقتصاد روستا ، نتیجه موثر در توسعه اقتصاد کشور، کاهش وابستگی اقتصاد روستا و تقویت آن ، تعاملات بیشتر اجتماعی- فرهنگی و خودباوری آنان و در تولیدات نیز بی نیاز بودن از هماهنگی در سبک یا تشابه با تولیدات کشورهای پیشرفته و در عین حال جهانی شدن و پیشرفت در بازار و تولیدات داخلی اشاره نمود .

منابع :

- فصلنامه ی مطالعات توسعه ی اجتماعی- فرهنگی، دوره ی دوم، شماره ی 4، بهار 39، صفحات 9-26
- دانش بومی؛ گامی به سوی بومیسازی توسعه ی روستایی و توانمندسازی روستاییان
- ۵، سونا حبیبی^۴ منصور وثوقی
- شماره چهارم سیاست جهانی، دوره فصلنامه علمی پژوهشی توسعه پایدار؛ شاخصها و سیاست مهرداد گودرزوند چگینی 1 شماره ۲۱۵ تابستان ۱۳۹۴
- نشریه صنایع و مدیریت پایدار ازاد اسلامی واحد لنجان شماره ۳۲ مهر ماه شماره مقاله ۱۱۰۰
- مروری بر روشها و ابزارهای طراحی به منظور توسعه محصولات پایدار
- ۴، مجید اعرابی^۲، زهرا امینی فر^۱ ندا کریمی نژاد*

- بررسی ارتباط بین نقش طراحی صنعتی و توسعه پایدار در صنایع روستایی 1-

نویسنده: یوسف جاهدان

- بررسی تأثیرات توسعه پایدار در تغییر الگوهای طراحی محصول

نعیمه انزایی عضو هیات علمی گروه طراحی صنعتی، دانشکده هنرهای کاربردی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

- فرآیند طراحی و مداخله پایدار در مناظر طبیعی با تأکید بر رویکرد بوم شناختی

نشریه: پایداری، توسعه و محیط زیست

- طراحی جهانی و طراحی ملی نویسنده: هیو آلدرسی ویلیامز مترجم: فرهاد گشایش

- تحلیل توسعه پایدار روستایی با تأکید بر رویکرد توسعه فرهنگی (مفاهیم، نظریه ها، راهبردها)

سوده برزوئی کارشناس مهندسی فضای سبز، دانشگاه تهران، تهران، ایران

- رویکرد پایداری در طراحی اشیای کهن ایران

نمونه پژوهش: ظروف خانگی قرون اولیه اسلامی تا پنجم هجری* پردیس بهمنی

- فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره 2، تابستان 1393، پیاپی 8، صفحات ۴۵-۷۰

- مقاله پایداری و شیوه های طراحی پایدار ابراهیم باقری

- پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۲

صفحه ۴۷۹-۴۵۱

ارزیابی سیاست های توسعه اقتصادی روستایی از دیدگاه منطقه ای با نگاهی بر سیاست های دولت در ایران

گرایش MBA میرعلی سیدنقوی - دانشیار مدیریت شهری و کارآفرینی، دانشگاه علامه طباطبائی علی بابایی* - کارشناس ارشد استراتژیک، دانشگاه صنعتی مالک اشتر

- دانش بومی در توسعه روستایی نویسنده: مصطفی طالشی

International Conference on DESIGN
Architecture, Interior Architecture, Industrial Design
20-21 Feb 2019 | Iran, Tehran
Alzahra University International Conference Center

AIAID 2019

کنفرانس بین المللی دیزاین

معماری، معماری داخلی، طراحی صنعتی | ۱-۲ اسفند ۱۳۹۷
ایران، تهران | سالن همایشهای بین المللی دانشگاه الزهراء